

CRNA GORA

SEKRETARIJAT ZA RAZVOJNE PROJEKTE

**Informacija o tekućim pitanjima
vezanim za Jedinstvenu listu prioritetnih infrastrukturnih projekata**

Podgorica, mart 2018. godine

I Pregled projekata kandidovanih u okviru XIX ZIO poziva za tehničku podršku u pripremi projekata

U skladu sa očekivanom dinamikom u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (u daljem tekstu: ZIO) sredinom decembra 2017. godine, raspisan je XIX poziv za dostavljanje projektnih prijava za tehničku podršku u pripremi projekata. Shodno dosadašnjoj praksi, Evropska komisija određuje posebne kriterijume za svaki od ZIO poziva, koji uslovljavaju mogućnosti za prijavljivanje. Imajući u vidu dostupnost sredstava, XIX poziv je bio ograničen samo na projekte koji su već ranije bili predmet podrške ZIO, sa ciljem pripreme nove faze projekta ili postizanja potpunog rezultata prethodne faze projekta.

Shodno navedenom, kada su u pitanju sektori saobraćaja i energetike, dodatni uslov je bio da su prihvatljivi samo projekti koji su sastavni dio glavne saobraćajne mreže (SEETO) ili dio PECEI, odnosno PMI liste u oblasti energetike. Sektor životne sredine bio je otvoren za podnošenje prijava za projekte koji su već bili finansirani, dok sektori društvenih djelatnosti i ostale infrastrukture kroz ovaj poziv nisu bili podržani. Raspoloživi budžet za tehničku podršku u okviru XIX poziva za sve države korisnice je oko 11 miliona EUR, a krajnji rok za dostavljanje projektnih prijava je bio 28. februar 2018. godine.

Prije isteka krajnjeg roka za poziv, predviđenom dinamikom bilo je definisano da se do sredine februara obave konsultacije nacionalnih koordinatora za Ipu sa potencijalnim korisnicima projekata i međunarodnim finansijskim institucijama i pripremi nacrt projektnih prijava, a nakon toga dostave preliminarne prijave Sekretarijatu ZIO, kako bi iste mogle biti adekvatno ispunjene u skladu sa krajnjim rokom.

U vezi sa tim, Ministarstvo evropskih poslova, 18. januara 2018. godine organizovalo je sastanak sa predstavnicima Sektorskih radnih grupa, kojem su prisustvovali i predstavnici Sekretarijata za razvojne projekte. Na sastanku su učesnici detaljnije informisani o kriterijumima poziva i dogovoreno je zajedničko definisanje projekata koji bi mogli biti prihvatljivi za ovaj poziv.

U skladu sa predviđenim aktivnostima, navedenom dinamikom i datim rokovima, Crna Gora je u okviru XIX ZIO poziva za tehničku podršku u pripremi projekata kandidovala tri projekta, i sva tri su iz sektora saobraćaja.

1. Priprema idejnog projekta za prioritetnu poddionicu obilaznice oko Budve, u okviru Jadransko – jonskog autoputa/brze ceste, II faza

Traženi grant: 1,5 miliona EUR

Međunarodna finansijska institucija: KFW

2. Priprema strateške procjene uticaja na životnu sredinu i prateće dokumentacije za rekonstrukciju puta Šćepan Polje – Plužine

Traženi grant: 1 milion EUR

Međunarodna finansijska institucija: EBRD/EIB

3. Priprema glavnog projekta i tenderske dokumentacije za rekonstrukciju pruge na dionici Podgorica – granica s Albanijom

Traženi grant: 2,5 miliona eura

Međunarodna finansijska institucija: KFW

Ocjena projekata, u skladu sa dinamikom ZIO okvira, vršiće se na 25. Sastanku Grupe Finanijera projekata (Project Financier Group - PFG) koji će se održati krajem aprila u Skoplju.

II Uvrštavanje novih projekata na Jedinstvenu listu

Projekat Međunarodni institut za razvoj održivih tehnologija na prostoru Jugoistočne Evrope sa misijom “Nauka za mir”

Shodno dopisu Ministarstva nauke, od 21. septembra 2017. godine, kojim se ovo ministarstvo obratilo Sekretarijatu za razvojne projekte (u daljem tekstu: Sekretarijat) sa inicijativom da se projekat Međunarodni institut za razvoj održivih tehnologija na prostoru Jugoistočne Evrope sa misijom “Nauka za mir”, uvrsti na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata (u daljem tekstu: Jedinstvena lista), Sekretarijat je na sjednici od 08. novembra 2017. godine o navedenom informisao Nacionalnu investicionu komisiju.

Povodom navedenog, Sekretarijat za razvojne projekte je kroz komunikaciju sa predstavnicima Ministarstva nauke i Ministarstva evropskih poslova, a nakon niza aktivnosti sprovedenih u pravcu pripreme i realizacije projekta, razmotrio predmetni projekat i sačinio informaciju o istom, kako bi, shodno predviđenoj proceduri, nakon saglasnosti Nacionalne investicione komisije, isti mogao biti uvršten na Jedinstvenu listu.

Međunarodni institut za razvoj održivih tehnologija predstavlja regionalni projekat koji je značajan sa više aspekata. Naime, projekat pored izgradnje infrastrukture, promoviše saradnju u oblasti nauke, istraživanja, inovacija, tehnologije i privrede i obezbjeđuje platformu za razvoj obučavanja mladih naučnika i inženjera, zasnovane na znanju i tehnološkom razvoju po ugledu na evropske laboratorije. Pored toga, cilj projekta je doprinos razvoju ekonomske situacije, unapređenje životnog standarda i stvaranje novih radnih mjesta. Ukupna procjena troškova za realizaciju projekta predviđa iznos od 150, odnosno 250 miliona EUR, u zavisnosti od izabrane opcije i detaljne specifikacije troškova. Predmetna Inicijativa u skladu je i sa ciljevima Strategije za Jugoistočnu Evropu 2020, čiji je cilj unapređenje životnog standarda Regiona, kroz jačanje konkurentnosti i stavljanje fokusa na razvoj, slijedeći viziju Evropa 2020.

Projekat podrazumijeva izgradnju regionalnog naučnog Instituta a inicijativu za realizaciju projekta koju je pokrenuo profesor Harvig Šoper, bivši generalni direktor CERN-a, podržava deset zemalja Jugoistočne Evrope (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Srbija, Slovenija, Hrvatska i Grčka). Vlada Crne Gore je među prvima u regionu podržala predmetnu Inicijativu. Osam, od navedenih deset zemalja, potpisale su Deklaraciju o namjeri za uspostavljanje Instituta, na Ministarskoj konferenciji, koja je održana 25. oktobra 2017. godine u CERN-u, u Ženevi. Tačnije, Hrvatska je potvrdila svoju podršku ovom projektu i u bližoj budućnosti se očekuje formalno pristupanje u vidu potpisivanja Deklaracije o namjeri, dok će Grčka, za sada, djelovati u svojstvu posmatrača. Potpisivanje Deklaracije rezultiralo je formiranjem Upravnog odbora kojim predsjedava ministarka nauke Crne Gore, dr Sanja Damjanović.

Projekat ima dvije opcije. Obje opcije projekta zasnivaju se na izgradnji kružnog akceleratora - Synchrotron-a. Prva opcija je isključivo naučno-istraživačkog karaktera, naime predstavlja Četvrtu generaciju „Synchrotron Light Source-a“ (Sinhrotronski izvor zračenja), zasnovanu na novim tehnologijama, koje se trenutno u svijetu koriste samo na jednom mjestu (MAXIV Lund, Švedska). Ovom opcijom bi se okupilo oko 1000 naučnika, istraživača, inženjera i tehničkog osoblja, koji bi putem obuka za rad na savremenim tehnologijama, ali i razmjenom iskustava i najboljih praksi u zajedničkom radu, doprinijeli izgradnji njihovih kapaciteta.

Drugom opcijom predviđeno je formiranje Hadronske kancer terapije i istraživanje iz Biomedicine pomoću protona i težih jona, koja se pored istraživača i naučnika predviđenih prvom opcijom, fokusira i na građane-pacijente. Drugom opcijom projekat poprima velike razmjere u smislu izgradnje kapaciteta i poboljšanja životnog standarda. Program obuka istraživača, inženjera i tehničkog osoblja biće obezbijeđen od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA).

Ministartstvo nauke je u prethodnom periodu učestvovalo na svim događajima u vezi sa projektima i sprovedo niz aktivnosti sa ciljem ukazivanja na snažno opredjeljenje crnogorske Vlade kada je u pitanju implementacija predmetnog projekta. Naime, 08. septembra 2017. godine organizovan je sastanak na nivou direktorata različitih ministarstava zemalja regiona u cilju postizanja dogovora o zajedničkom nacrtu Deklaracije o namjeri za uspostavljanje navedenog Instituta nakon čega je predmetna Deklaracija, kao što je navedeno, i potpisana 25. oktobra 2017. godine, u CERN-u (Ženeva). Nakon toga, 30. i 31. oktobra 2017. godine u Budvi, održan je prvi sastanak naučnih eksperata koji rade na izradi tehničke specifikacije za obje opcije. Konačni rezultati idejnih rješenja, koja su izradili pomenuti timovi eksperata, predstavljeni su na Forumu za novu međunarodnu naučnu infrastrukturu na prostoru Jugoistočne Evrope, koji je održan 25. i 26. januara 2018. godine u Trstu. Navedeni Forum, organizovalo je Ministarstvo nauke Crne Gore u saradnji sa ICTP-om (Međunarodni centar za teorijsku fiziku) uz podršku pokrovitelja (UNESCO – Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje nauku i kulturu, IAEA – Međunarodna agencija za atomsku energiju i EPS – Evropsko društvo fizičara).

Predstavnici Evropske komisije su, na Forumu, iskazali spremnost za podršku izradi Glavnog projekta, u iznosu od 5 miliona EUR. Na Forumu je, takođe, Međunarodna agencija za atomsku energiju potvrdila podršku projektu u vidu programa obuke za mlade naučnike i inženjere iz regiona u vrijednosti od 0,5 miliona EUR. Neposredno nakon Forumu, u Bugarskoj je, 30. januara 2018. godine održan sastanak upravnog odbora na kojem je, između ostalog, dogovoreno da se do marta 2018. godine donese odluka o tome koja od dvije opcije Instituta je prioritetnija za region, kao i da se do oktobra 2018. godine pripremi predlog za izradu Glavnog projekta. Pored navedenog, potrebno je pripremiti Memorandum o saradnji koji je planiran za potpisivanje na Samitu Zapadnog Balkana, 17. maja 2018. godine, u Sofiji, Bugarska.

Imajući u vidu prednost koju Crna Gora ima u smislu političke i geografske pozicije, postoji opravdana šansa da se projekat realizuje na teritoriji Crne Gore. Ipak, neophodna je jaka interesorna saradnja svih relevantnih institucija u cilju definisanja lokacije za predmetni projekat. U vezi sa tim, na inicijativu Ministarstva nauke, formiran je Nacionalni međuinstitucionalni tim za podršku projektu, u kojem, pored predstavnika kabineta Predsjednika Vlade i predstavnika ministarstava: nauke, održivog razvoja i turizma, finansija, ekonomije, evropskih poslova, vanjskih poslova i glavnog grada, učešće ima i predstavnik Sekretarijata za razvojne projekte. Glavni zadatak navedenog tima je definisanje lokacije za Institut u skladu sa predloženim parametrima neophodnim za realizaciju, definisanim shodno Idejnim rješenjima.

U ovom dijelu neophodno je istaći značaj koji bi implementacija projekta imala u odnosu na razvoj nauke i inovacija kao i cjelokupan ekonomski, kulturni i društveni razvoj regiona i Crne Gore. I pored činjenice da Crna Gora, sa svojim veoma povoljnim geografskim položajem, u ovom momentu nema lokaciju namijenjenu za izgradnju predmetnog projekta, u cilju dobijanja šanse da isti bude prepoznat kao jedan od strateški najznačajnijih projekata u državi i korišćenja podrške infrastrukturi kroz fondove Evropske komisije ukoliko se isti bude realizovao u Crnoj Gori, Nacionalna investiciona komisija je, na sjednici od 26. marta 2018. godine, dala saglasnost da se predmetni projekat uvrsti na Jedinstvenu listu.

Projekat Izgradnje dva objekta za tri klinike Kliničkog centra Crne Gore

Inicijativu za uvrštavanje projekta na Jedinstvenu listu, nedavno je Sekretarijatu za razvojne projekte, kao tehničkom Sekretarijatu Nacionalne investicione komisije, uputilo i Ministarstvo zdravlja. Povodom navedenog, na sjednici od 26. marta 2018. godine, Nacionalna investiciona komisija se upoznala sa projektom i dala saglasnost da se isti uvrsti na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata. U pitanju je projekat Izgradnja dva objekta za tri klinike Kliničkog centra Crne Gore – klinike za infektivne bolesti, klinike za dermatovenerologiju i klinike za psihijatriju.

Značaj i prioritetnost ovog projekta ogleda se u zaštiti koju navedene klinike pružaju na sekunarnom nivou za opštine Podgorica, Danilovgrad, Kolašin i Cetinje, koje čine trećinu Crne Gore i tercijarnom nivou za teritoriju cijele Crne Gore. Takođe, postojeći objekti klinika su dotrajali i neadekvatni a nalaze se i na prostoru koji nije u vlasništvu Kliničkog centra, zbog čega izuzetno otežano funkcionišu.

Klinički centar, uz saglasnost Ministarstva zdravlja, uradio je idejno rješenje projekata za sve tri klinike a u toku je izrada glavnih projekata, čija spremnost se očekuje u najkraćem roku. Procijenjena vrijednost projekta iznosi ukupno 7,4 miliona EUR od čega 4,5 miliona EUR za Kliniku za infektivne bolesti i Kliniku za dermatovenerologiju i 2,9 miliona EUR za Kliniku za psihijatriju. Za Kliniku za psihijatriju, uz saglasnost Vlade je početkom 2018. godine obezbijeđena donacija u iznosu od 200.000,00 USD. Takođe, za kliniku su u Kapitalnom budžetu za 2018. godinu predviđena sredstva u iznosu od 1 milion EUR.

Realizacija projekta u skladu je sa pregovaračkim procesom sa Evropskom komisijom odnosno sa prioritetima definisanim strateškim nacionalnim dokumentima. Trenutno su u toku pregovori sa Evropskom delegacijom u Crnoj Gori koja je iskazala interesovanje za finansiranje izgradnje klinika za infektivne bolesti i dermatovenerologiju dok je za kliniku za psihijatriju u toku pregovaranje sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj.

Kao što je navedeno, u toku su pregovori s Evropskom komisijom u pravcu obezbjeđenja finansijske podrške za izgradnju objekta Klinike za infektivne bolesti i dermatovenerologiju, čija je procijenjena vrijednost 4,5 miliona EUR. Naime, u okviru procesa srednjeročne revizije utroška sredstava IPA-e, Crnoj Gori je dodijeljeno 8 miliona EUR bespovratne finansijske podrške koja će biti dodijeljena u okviru programa za 2018. godinu. Od ovog iznosa, iznos od 4,6 miliona eura planiran je za izgradnju Klinike za infektivne bolesti i dermatovenerologiju i nadzor nad radovima. Projekat je podržan kao prioritetan u oblasti zdravstva, ali i zbog činjenice da je potpuno pripremljen u dijelu koji se odnosi na tehničku i projektnu dokumentaciju. Iznos od 1,5 miliona EUR biće utrošen na opremanje mreže mikrobioloških laboratorija na centralnom i lokalnom nivou, dok će ostatak sredstava biti namijenjen za podršku sprovođenju reformi u oblasti socijalne politike i predškolskog obrazovanja.

Pored podrške koju će Evropska unija obezbijediti za izgradnju zgrade Klinike, neophodno je obezbijediti i odgovarajuće nacionalno kofinansiranje. U tom dijelu preporuka je da se planiraju sredstva za rezerve u slučaju nepredviđenih radova, kao i za reviziju Glavnog projekta i pripremu tenderske dokumentacije. Ministarstvo zdravlja, kao korisnik projekta, bi trebalo da planira odgovarajući iznos sredstava za ovu namjenu kroz Kapitalni budžet za 2019. ili 2020. godinu, u zavisnosti od dinamike sprovođenja projekta. Nacionalna investiciona komisija je, uz saglasnost za obezbjeđivanje dodatnih sredstava, u vezi s ovim donijela i odgovarajuće zaključke.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da Vlada Crne Gore donese sljedeće:

Zaključke:

1. Vlada Crne Gore se upoznala sa projektima kandidovanim u okviru XIX ZIO poziva za tehničku podršku u pripremi projekata

2. Vlada Crne Gore se upoznala sa projektima Ministarstva nauke i Ministarstva zdravlja, za koje je Nacionalna investiciona komisija dala saglasnost za uvrštavanje na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata.
3. Vlada Crne Gore se upoznala sa potrebom obezbjeđivanja dodatnih sredstava za kompletiranje tenderske dokumentacije i za nepredviđene radove, u cilju obezbjeđivanja potpune funkcionalnosti zgrade Klinike za infektivne bolesti i dermatovenerologiju.
4. Zadužuje se Ministarstvo zdravlja da u okviru Kapitalnog budžeta Direkcije javnih radova za 2019. godinu planira neophodna sredstva za aktivnosti iz tačke 3. ovih zaključaka.